

Wizara ya Mambo ya Waqfu
Baraza Kuu la Mambo ya Kiislamu

Mieleweko Ambayo Lazima Isahihishwe

KIMEANDALIWA NA

Prof./Dkt. Abdullah Mabrouk Al Nagaar
Mjumbe wa Baraza la Tafiti za Kiislamu

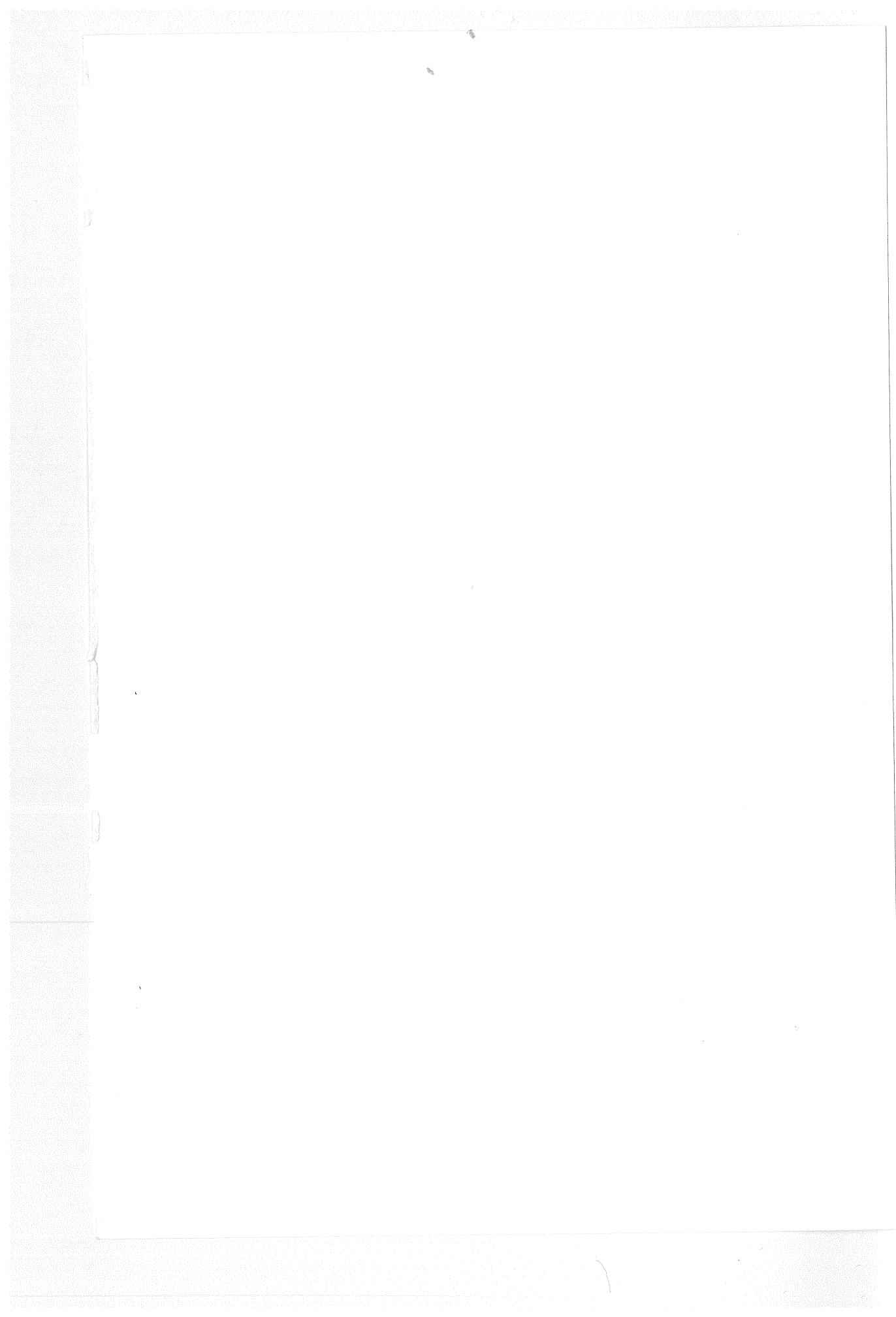
Prof./Dkt. Muhammad Salim Abu Aasi Mkuu wa Kitivo cha
Masomo ya Juu, Chuo Kikuu Cha Al Azhar

KIMEREJEWNA KUTOLEWA

NA

**PROF. / DKT. MUHAMMAD MUKHTAAR JUMA
WAZIRI WA MAMBO YA WAQFU
MJUMBE WA BARAZA LA TAFITI ZA KIISLAMU**

Cairo 1436 AH/2015 CE

Wizara ya Mambo ya Waqfu
Baraza Kuu la Mambo ya Kiislamu

Mieleweko Ambayo Lazima isahihishwe

KIMEANDALIWA NA

Prof./Dkt. Abdullah Mabrouk Al Nagaar
Mjumbe wa Baraza la Tafiti za Kiislamu

Prof./Dkt. Muhammad Salim Abu Aasi Mkuu wa Kitivo cha
Masomo ya Juu, Chuo Kikuu Cha Al Azhar

**KIMEREJEWNA KUTOLEWA
NA
PROF. / DKT. MUHAMMAD MUKHTAAR JUMA
WAZIRI WA MAMBO YA WAQFU
MJUMBE WA BARAZA LA TAFITI ZA KIISLAMU**

Cairo 1436 AH/2015 CE

Kwa Jina la Mwenyezi Mungu Mwingi wa Rehema, Mwenye Kurehemu

**Kwa jina la Mwenyezi Mungu, sifa zote njema ni za
Mwenyezi Mungu, na rehema na amani zimwendee bwana wetu
Mtume wa Mwenyezi Mungu, jamaa zake, masahaba wake na
wanaomfuata, na baada ya hayo:**

**Kwa kupitia nyasia za Mkutano wa Kimataifa wa ishirini
na nne, wa Baraza Kuu la Mambo ya Kiislamu, chini ya Wizara
ya Waqfu, na ambao ulifanyikwa kwa anwani; "Utukufu wa
Uislamu na Makosa ya Wanaojinasibisha nao; Njia ya
Kusahihisha", tuna furaha ya kumletea ndugu msomaji yale
yaliyoandaliwa na wenzetu wapendwa; Prof./Dkt. Abdullah
Mabrouk Al Nagaar; Mjumbe wa Baraza la Tafiti za Kiislamu na
Prof./Dkt. Muhammad Salim Abu Aasi, Mkurugenzi Mkuu wa
Kitivo cha Masomo ya Juu, Chuo Kikuu Cha Al Azhar, katika
maelezo na ufanuzi wa nyasia hizo**

**Ni matumaini yetu kuwa tutasahihisha baadhi ya fikra
potofu na zenye makosa na zilizopotoshwa, ambazo zinaweza
zikapelekea baadhi ya dhuluma au mabavu, au hata kuelekea
katika kukufurisha au msimamo mkali, tunatarajia kwamba
kijitabu hichi kiwe ni mwanzo wa mfululizo wa machapisho
mengine yahusuyo usahihishaji wa mieleweko mbali mbali, na**

kueneza usamehevu wa Uislamu, na kudhihirisha pande mbali mbali za ustaarabu wake uliopevuka, ambao unaweka misingi imara ya majadiliano ya kistaarabu na kuishi pamoja kwa amani baina ya wanadamu wote, pamoja na kueneza maadili bora na ya kibinadamu kwa njia ambayo inaleta furaha kwa watu wote ulimwenguni.

Waziri wa Mambo ya Waqfu

Profesa Dkt. Muhammad Mukhtaar Juma

**Nyasia za Mkutano wa Kimataifa wa Ishirini na
Nne wa Baraza Kuu la Mambo ya Kiislamu.
Ubainishaji na Uchambuzi**

Chini ya ulezi wa Rais Abdulfatah Al Sisi, Rais wa Jamhuri ya Misri ya Kiaraabu, na chini ya uwenyekiti wa Prof/Dkt Muhammad Mukhtaar Juma, Waziri wa Mambo ya Wakfu na Mwenyekiti wa Baraza Kuu la Mambo ya Kiislamu, wanachuoni vigogo wa Umma wa Kiislamu na wanafikra, wa madhehebu mbali mbali ya kifikra na ya kidini, walikutana kwenye Mkutano Mkuu wa Kimataifa wa Ishirini na Nne wa Baraza Kuu la Mambo ya Kiislamu na kudurusu wakati wa vikao vyao yale yanayotokea katika ulimwengu wa Kiislamu kwa wakati huu wa hivi mwishoni mionganoni mwa mizozo ya kisiasa, ya kiusalama na ya kifikra, na ambayo ilisababisha utekelezaji wa kimakosa, na matukio ya kuhuzunisha kama vile ukafirishaji, ugaidi, matumizi ya nguvu na ukafirishaji... na mengine mengi, jambo ambalo linatishia amani ya kimataifa, na kuushambulia utulivu wa jamii nyingi za kibinadamu kwa kuziingiza katika machafuko ya kudumu yenye kuangamiza, na matumizi ya nguvu ambayo hayabakishi kitu wala hayasazi.

Na wote waliokutana walisisitiza kuwa mionganoni mwa mambo yaliyoongeza hali kuwa mbaya zaidi katikati ya uhalisia huu wenye kutia uchungu na ambayo umma wa kiislamu unaoiishi hii leo, kama vile kuvurugwa mieleweko sahihi na kuugeuzwa ukweli wa mambo yaliyo thabiti, ni vita vya baadhi ya makundi

yaliyodanganyika na ambayo yanajinasibisha na Uislamu kwa dhuluma, na kwa kila njia ili kuzidisha farakano na kuongeza pengo lililopo, na kuanzisha mgawanyiko, na kupanua zaidi ukiukaji, na kujaribu kwake kubadilisha matini za kisheria kwa namna ambayo inakubaliana na fikra zake wanazozidai, na rai zilizopotoshwa, na kujenga sura kwa watu kuwa hiyo ndiyo sahihi na ukweli uliowazi.

Na kutokana na jukumu la kisheria, la kitaifa na la kibinadamu ambalo wanachuoni pamoja na wanafikra wamebebeshwa, na kutokana na wao kuamini udharura wa kupambana kielimu na fikra potofu, na mieleweko ya kimakosa kuhusu masuala mbali mbali kama vile Jihadi, Ukafirishaji, mfumo wa kutoa maamuzi, Uraia na mengi mengineyo..., na kufanya kazi ya kuwafichua baadhi ya wanaojinasibisha kidini na Uislamu kwa malengo ya kujinufaisha au ya madaraka ili wayafikie malengo yao machafu, Mkutano ultangaza jumla ya nyasia kama ifuatavyo:-

- 1- Mkutano unatangaza kuwa Uislamu ni dini inayoulea Uhuru wa Imani/Itikadi kwa tamko lake Mwenyezi Mungu {hakuna kulazimishana katika Dini}, na kwamba Uislamu unawasawazisha watu wote katika Utaifa, Haki zote na miwajibiko bila kujali tofauti zao za kiitikadi na bila ubaguzi wowote, na kwamba nguzo yake ni Uadilifu, Huruma na ni Utunzaji wa maadili mema na kuyalinda kwake, na unakubali tofauti za watu kwa kuzizingatia kuwa ni Siri ya Ulimwengu. Uislamu pia, unaharamisha kuwashambulia watu, heshima na

mali zao, isipokuwa kwa kujibu mashambulizi ya wazi dhidi ya nchi yao , na kwa mujibu wa maamuzi ya rais wa nchi hiyo na taasisi zinazohusika na jambo hilo ndani ya nchi. Kwani kutangaza vita kwa ajili ya ulinzi wa Mataifa ni haki ya kila nchi kwa mujibu wa maamuzi ya katiba ya nchi hiyo na rais wake, na wala si haki ya kila mtu. Na kwamba Uislamu unaheshimu akili kama ni chombo cha kutia fikra sahihi, na hutosheleza undani wa mtu, na hukuza hisia na pia hukutanisha kati ya Dunia na Akhera, na kila kitendeo kinachofanyika bila yake ni kinyume na Uislamu ulio sahihi.

- 2- **Uislamu hauna hatia yejote kwa yale wayatendayo baadhi ya wanaojinasibisha nao, kwa kufurisha au kuandaa baadhi ya vitendo vya kihalifu juu ya Uislamu, kama vile kuchinja watu, kuwachoma moto au kuwafanya unyama, kuangamiza au kufanya uharibifu wowote, kwani yote hayo ni kuzusha dhidi ya haki ya Mwenyezi Mungu, na aliye mjuzi pekee wa yaliyomo ndani ya nyoyo za waja wake, na pia ni uzushi dhidi ya haki ya Kiongozi muhusika.**
- 3- **Haiswihi kuuinga Uislamu kutokana na makosa ya baadhi ya wanaojinasibisha nao, na wala haiswihi kutokana na kuuelewa kwao kimakosa au kwenda kinyume na mfumo wake.**
- 4- **Wafuasi wote wa dini nyingine wanapaswa kuziangalia dini nyingine kwa kigezo kimoja kilicho adilifu bila ya kuzibebesha jukumu la makosa ya baadhi ya wafuasi wake.**

- 5- Kuitumia Dini kunakofanywa na Baadhi ya wanaojinasibisha nayo kwa malengo ya kujinufaisha au kutaka cheo ni kuitendea ubaya na ni kufanya makosa dhidi ya haki ya Dini hiyo.
- 6- Wanachuoni wote pamoja na wanafikra, watafiti na waandishi wa vitabu wanaokutana wamekubaliana kupinga watu kufukuzwa na kutolewa katika nchi zao, au kuwabomolea majumba yao ya ibada, kuwateka wanawake wao na kuhalalisha mali zao kwa sababu tu ya tofauti ya dini yao, chini ya kile kinachoitwa Dola la Kiislamu au kwa jina lolote iinguine liwalo, na Uislamu hauhusiki na hayo yote.
- 7- Wote waliokutana waikubaliana kuharamisha chuki (kupuuza) za kidini ukiwemo ushambuliaji wa hisia za wafuasi wake, na pia kutokana na yale yanayojitokeza kwa hali hiyo kama vile kuuvuruga mfumo wa kijamii na wa kibinadamu kwa ujumla, na vile vile kutokana na kueneza uchochezi, vurugu na ukinzani wa staarabu.
- 8- Wote waliohudhuria mkutano walikubaliana kusahihisha mieleweko yafuatayo:

 - a) Ugaidi, nao ni uhalifu wa kupangwa ambao hulihuisha kundi la watu waliojiengua katika mfumo wa nchi na jamii, na hufanikiwa kutokana na uhalifu huo, kumwaga damu ya wasio na hatia au kuharibu taasisi au kushambulia mali za umma au za watu binafsi.

- b) **Ukhalifa:** ni sifa ya hali ya utawala wa kisiasa unaobadilika na ambao nafasi yake inaweza kuendeshwa kwa mfumo wowote wa kisiasa utakaofanikisha masilahi ya nchi na wananchi kwa mujibu wa wigo wa sheria na mikataba ya kimataifa.

Na aya zilizopokelewa juu yake zinaonesha kuwepo unyeti wa kupatikana kwa mfumo ambao una kiongozi na taasisi mbali mbali ili watu wasiishi katika hali ya vurugu, kwa hivyo basi kila aina ya utawala unaoyatumikia masilahi ya nchi na wananchi na kuweka uadilifu basi ndio utawala bora na kwa mujibu wa hivyo, basi si haki ya mtu yeote au kikundi chochote kumsindika khalifa madarakani au kudai nchi ya kikhalfa nje ya mfumo wa demokrasia za kisasa.

- c) **Kodi:** ni jina la uwajibikaji wa kifedha ambalo katika zama zetu uwajibikaji nalo haupo tena, na sababu zake zimetoweka kwa kutoweka kile kilichopelekea kisheria kuwepo kwake katika wakati wake, kwa kuwa wananchi wote wamekuwa sawa sawa kwa haki na kwa uwajibikaji, na sehemu yake ikachukuliwa na vidhibiti na mifumo mingine ya kifedha, na kupelekea kutoweka kwa sababu ya kuwepo kwake. Na maelezo yaliyopokelewa ndani ya Quraani kuhusu jambo hili yanawaelekea maadui wapiga vita Uislamu na washambuliaji tena wanaoukataa utaifa wao, na sio kwa wananchi walio na amani wasioupiga vita Uislamu na wanaoshiriki katika ujenzi wa nchi pamoja na kulinda nchi hiyo.

- d) Nchi ya adui.: huu ni msamiati wa kifiq-hi unaobadilika, na kwa wakati wetu huu wa sasa, haupo tena kwa maana ya kiistilahi ya kale kwa kuwepo mikataba mbali mbali ya kimataifa na nyaraka za umoja wa matiafa, na kuubadilisha kwake kwa hakika wala hakuendi kombo dhidi ya nchi mbali mbali katika kuzirejesha ardhi zake zilizonyakuliwa, na hasa hasa haki za wananchi wa Palestina, na sheria ya kiislamu inauwajibisha utekelezaji wa mikataba, na kutokana na hivyo, hakuna uhamiaji kutoka nchi Fulani kwa madai kuwa eti kuhamia kwenye nchi ya kiislamu.
- e) Utaifa: neno hili linamaana kuwa wananchi wote ni sawa kwa haki na uwajibikaji ndani ya mipaka ya nchi yao wote.
- f) Jihadi: Vita: na kujibu mashambulizi dhidi ya nchi kwa kiwango kinachofanana bila ya kupindukia au kupunguza, na hakuna nafasi ya kushambulia nchi yoyote na wala si haki ya mtu ye yoyote kutangaza vita, kwani hii ni haki ya rais wa nchi pamoja na pande husika na kwa mujibu wa kanuni na katiba ya nchi.
- g) Ni juu ya taasisi za Elimu za Kidini kuweka vidhibiti vyatya ukafirishaji ili mahakimu wawe navyo, na kwa namna ambayo inajenga mzinduko wa kiutamaduni na kijamii unaotenganisha kati ya yale yanayowezekana kumfikisha mtu kwenye ukafiri na yale ambayo hayamfikishi huko. Ama kwa upande wa hukumu ya watu au mashirika au makundi mbali mbali haiwi haki ya watu, mashirika au makundi mbali mbali,

bali huwa kwa mujibu wa hukumu ya kimahakama yenyewe kuzingatia vigezo vya dalili zake za kisheria na vidhibiti ambavyo huwekwa na taasisi za kidini zinazokubalika, ili tusitokee vurugu za kukafirishana. Pamoja na kuwepo sisitizo kuwa uhalalishaji wa mauaji ya binadamu, kuwachinja, kuwachoma moto, au kuwaadhibu ambako kunafanywa na baadhi ya watu, makundi au mashirika, kunazingatiwa kuwa ni kutoka nje ya uislamu.

h) Hakimiya: ni neno lenye maana ya uwajibikaji wa sheria aliyoiteremsha Mwenyezi Mungu Mtukufu. Na jambo hili halizuii maamuzi ya binadamu kwa kutumia sheria walizozitunga wenyewe ndani ya mstari wa msingi ya sheria mama na nguzo zake kuu, kwa mujibu wa mabadiliko ya zama na sehemu pia, na utumiaji wa sheria hizo za kutungwa hauendi kinyume na sheria ya Mwenyezi Mungu kwa kuwa tu unayatumikia masilahi makuu ya nchi, mataifa, watu na jamii mbali mbali kwa mujibu wa makusudio makuu ya Mfumo wa Sheria ya Kiislamu.

9- Kuna umuhimu wa kuboresha mfumo wa ulinganiaji wa kiislamu kwa namna ambayo ulinganiaji huo unakuwa na uuwiano unaokusanya akili na unukulu, na maslahi ya mtu, jamii na nchi, na unaleta usawa wa haki na wajibu kwa mwanamke na mwanaume, na unakuwa na uwezo wa kupambana na kila aina ya mlengo mkali, kujikweza, ulegevu na ukafiri.

10- Wote waliokutana wanausia kuundwa kwa kituo cha ufuatiliaji cha kudumu kwa lugha zote za kimataifa, ambapo kazi yake itakuwa ni kufuatilia makosa ya baadhi ya wanaojinasibisha na uislamu na kuwarudi kwa hoja na dalili, kwa namna ambayo kitengo hicho kitaunganisha kati ya mamlaka na taasisi zote za kiislamu ulimwenguni.

11- Ni lazima kuangalia upya mitaala ya masomo ya kidini na ya kitamaduni katika taasisi zote za elimu katika ulimwengu wa kiarabu na wakiislamu, na kuisafisha kutokana na mambo yote yanayohusiana na hali za kihistoria, zama na sehemu maalumu, jambo ambalo linahitaji kutazama upya ndani yake kwa mujibu wa hali zetu, zama zetu na sehemu tulipo kwa namna ambayo itapelekea kueneza utamaduni wa usamehevu, na kuiunda akili kwa namna ambayo itaifanya iwe na uwezo wa kufikiri na kutoa maamuzi ya kisheria juu ya mapya na yajitokezayo bila kudharau uhalisia wake au kwenda kinyume nao.

12- Wote wanataka kuchangamsha wito wa mheshimiwa rais wa Jamhuri ya Misri, akiwa kama mlezi wa mkutano, rais Abdulfatah Sisi, wa kutaka mataifa ya kiarabu yaunde jeshi la pamoja la kujihami kwa ajili ya kupambana na ugaidi.

13- Wote wanataka zichukuliwe hatua na nchi za kiarabu na za kiislamu kuelekea katika uundaji wa jumuiya za kisiasa, kiuchumi, kifikra na kiutamaduni chini ya kivuli cha Jumuiya ya Nchi za Kiarabu na Jumuiya ya Nchi za Kiislamu, (OIC),

kwa namna ambayo itaunda jamii kubwa na yenye nguvu ambayo ni vigumu kuipenya au kuigawa ndani ya majukwaa ya kimataifa au Jumuiya za Kiuchumi za Kimataifa, au vita vya kifikra na vya kiutamadui kwa wananchi wa Kiarabu na **Kiislamu**.

14- Kuratibu kati ya wizara zinazohusika na utamaduni na elimu, elimu ya juu, utamaduni na vijana, kama kikosi cha kazi, na vyombo vya habari vitoe mchango wake wa kuweka misingi imara maadili bora.

15- Kuusia shime ya hali ya juu ya kutoa mafunzo na kutamadunisha, na kwa kutumia njia za kisasa za mawasiliano na hata katika taasisi za kidini, kifikra na kitamaduni.

16- Wote walikubaliana uundwaji wa kamati ya kufuatilia utekezwaji wa nyasia na ambayo itakuwa ikikutana kila baada ya miezi minne na akutoa taarifa ambayo itakuwa ikitumwa kwa washiriki wote na kwa vyombo mbali mbali vya habari, ili kuzungumzia yaliyokwishatekelezwa.

* * *

Dibaji

Kabla ya hatuanza kufafanua na kuchambua wasia wa nane ambao ndani yake ulizungumzia sisitizo juu ya kusahihisha baadhi ya mieleweko yenyewe makosa, tuanze na wasia wa kwanza; kwa ajili ya umuhimu wake katika kusahihisha sura ya Uislamu iliyochafuliwa, ambapo huu mkutano ultangaza katika wasia wake wa kwanza:

Kwamba dini ya Kiislamu inadhamini uhuru wa Itikadi, na unasawazisha watu wote katika haki na wajibu, pamoja na kuwepo tofauti ya imani zao, bila ya ubaguzi, na kwamba msingi wa Uislamu ni uadilifu na huruma na kuhifadhi thamani ya maadili na kuilinda, na kukubali uwepo wa tofauti na kuuzingatia kuwa ni Siri ya Ulimwengu. na pia Uislamu unaiharimisha kuua, kuvunja heshima na kushabulia mali za wengine isipokuwa kwa ajili ya kuurudisha uadui wa wazi juu ya nchi ya kiislamu, na kwa mujibu wa maamuzi ya rais wa nchi hiyo pamoja na pande zote zinazohusika na jambo hilo. Kwa hivyo basi, kutangaza vita kwa ajili ya kujilinda ni haki ya nchi na kwa mujibu wa katibu yake na rais, na wala si haki ya kila mtu.

Na ufanuzi wake katika ifuatavyo:

Uislamu umekuja ili uwe ni rehema kwa watu wote ulimwenguni, na ili kuondosha minyororo (pingu), ubishi na shida mbali za wanadamu wote. Na katika sheria zake zenyehekima na mafunzo yake matukufu kuna maonekano mazuri ya huruma na usamehevu kwa wasio waislamu.

Kwani aya za Quraani tukufu zinathibitisha hayo na kwamba mionganini mwa Sunna ya Mwenyezi Mungu Mtukufu katika viumbe wake ni tofauti za maumbile yao na lugha zao zao kama vile zilivyo tofauti za dini zao, na kwamba tofauti hii itaendnelea kuwepo kwa kuwepo mwanadamu juu ya ardhi hii kama alivyosema Mwenyezi Mungu Mtukufu: {Na Mola wako Mlezi angelipenda angewafanya watu wote wakawa umma mmoja. Lakini hawaachi kukhitalifiana. Isipokuwa wale ambao Mola wako Mlezi amewarehemu; na kwa hiyo ndio Mwenyezi Mungu amewaumba. Na litatimia neno la Mola wako Mlezi: Kweli kweli nitaijaza Jahannam kwa majini na watu pamoja.} [HUD 118/119]

Na haikubaliki pamoja na tofauti hii ya watu kwamba jamii ya Kiislamu ijitenge na jamii zote nyingine. kwa hiyo, Uislamu umekuja ili kupanga uhusiano wa mwislamu pamoja na

wanadamu wengine mionganini mwa waislamu na wasio waislamu, na hukumu za Kiislamu katika matendeano pamoja na wasio waislamu na dini na aina zao tofauti mionganini mwa watu wa kitabu (wakristo na mayahudi) na wengineo zilikuwa dalili tosha na alama ng'avu za kwamba Uislamu unamheshimu mwengine na aliyetofauti.

Na mionganini mwa hukumu hizo:

Kwamba Uislamu unaudhamini uhuru wa kuabudu wa kila mtu, na kwa hivyo basi, hakuna kulazimishwa mtu kuingia katika Uislamu isipokuwa ni kwa kukinaika kikamilifu na mwongozo wa Uislamu. Na kwa hivyo basi, kila mtu ana dini yake na halazimishwi kuiacha ili aingine kwenye dini nyingine. Quraani tukufu inaelezea katika aya zake maana hiyo, katika kauli ya Mwenyezi Mungu Mtukufu: {Hapana kulazimisha katika Dini. Kwani Uwongofu umekwisha pambanuka na upotofu} [AL BAQARAH 256]

Na Mtume S.A.W. amekataza kuwalazimisha watu kuingia dini hii kwa kauli ya Mwenyezi Mungu Mtukufu katika Surat Yunus iliyoteremshwa Makkah: {Angelitaka Mola wako Mlezi wangeliamini wote waliomo katika ardhi. Je, wewe

utawalazimisha watu kwa nguvu mpaka wawe Waumini?}

[YUNUS 99]

Na sheria za Uislamu zinawawajibisha waislamu wote kuwa na mwenendo wa uadilifu katika kutendeana (kuamiliana) na wengineo, na wala hazijaifanya tofauti katika dini kuwa ni sababu ya kudhulumu au kuwashambulia wengine, bali zimeufanya uadilifu kwa wengineo kuwa ni dalili ya ucha-Mungu ambaao imepangiwa juu yake thawabu za juu mno. kama alivyosema Mwenyezi Mungu Mtukufu: {Enyi mlion amini! Kuweni wasimamizi madhubuti kwa ajili ya Mwenyezi Mungu mkitoa ushahidi kwa haki. Wala kuchukiana na watu kusikupelekeeni kutofanya uadilifu. Fanyeni uadilifu. Hivyo ndio kuwa karibu mno na uchamungu} [AL MAIDAH 8]

Kwa hivyo basi, amri ya kuwafanya uadilifu watu wote ni ya kutekelezwa bila kujali nafsi zao, aina zao, dini zao, au nasaba zao.

Na dalili juu ya hayo ni:

Kwamba Mwenyezi Mungu Mtukufu alimwamuru Mtume wake S.A.W. kuhukumu kwa uadilifu pale walipomjia watu wa kitabu wamwomba awahukumu baina yao, na Mwenyezi Mungu Mtukufu anasema: {Na ukiwahukumu, basi hukumu baina yao kwa uadilifu. Hakika Mwenyezi Mungu anawapenda waadilifu} [AL MAIDAH 42].

Bali Mtume S.A.W. alitilia mkazo juu ya onyo kali kwa atakayemdhulumu mtu mwenye ahadi, na akayeleza Mtume kuwa yeye atakuwa mgomvi wake siku ya Kiyama. Na hakuna shaka kuwa mtu yeyote ambaye ni mgomvi wa Mtume S.A.W. basi atatoka patupu na atapata hasara kubwa, Mtume S.A.W amesema: "Isipokuwa aliyemdhulumu mtu mwenye ahadi au kumpuguzia haki yake, au kumkalifisha nje ya uwezo wake, au kuchukua kitu chake chochote bila ya ridhaa yake, basi mimi nitakuwa mgomvi wake na nitahojiana naye siku ya Kiyama"

[Imepokelewa na Abu Dawud]

Na katika Quraani kuna aya nyingi zinazoamrisha kutenda mazuri, uhusiano bora, wema, uadilifu na kutekeleza ahadi. Na kuna Aya nyingi zinazomgusa kila mtu. Mwenyezi Mungu Mtukufu anasema: {Na fanyeni wema. Hakika Mwenyezi Mungu huwapenda wafanyao wema} [AL BAQARAH], Na Akasema: {Na semeni na watu kwa wema,} [AL BAQARAH 83].

Na kwenye dhana ya jumla ya wema huu; Uislamu unaliyamrisha kuwatendea wema wasio waislamu ambao hawakuwafanya maudhi waislamu au kuwapiga vita; Mwenyezi Mungu Mtukufu anasema: {Mwenyezi Mungu hakukatazini kuwafanya wema na uadilifu wale ambao hawakukupigeni vita, wala hawakukutoeni makwenu. Hakika Mwenyezi Mungu huwapenda wafanyao uadilifu} [AL MUMTAHINAH 8]

Kama vile, Uislamu umehalalisha kushirikiana pamoja na wasio waislamu katika kuuza na kununua na kuchukua na kutoa,

na ukahalalisha chakula cha watu wa kitabu, na umeamrisha kuwatendea wema, na pia Uislamu ulibeba jukumu la kuudhamini usalama wa wasio waislamu katika jamii ya Kiislamu, usalama wao, mali zao na heshima zao. Kwa hivyo Uislamu haukubali mtu yejote kuudhiwa asiye mwislamu, iwe na mwislamu au na mtu mwingine yejote.

Na Uislamu umetoa onyo kali na kuweka adhambu nzito kwa mtu atakayehalalisha mauaji ya wasio waislamu au kuudhiwa. Mtume S.A.W. anasema: "Aliyemwua mwenye ahadi hatanusa harufu ya peponi, na kwamba harufu yake hiyo inapatikana kwa umbali wa mwendo wa miaka arubaini".
[Imepokelewa na Al Bukhari]

Na kwa hivyo, historia haijapata kuujuua umma wowote miongoni mwa umma mbali mbali, ambao uliwafanyia hivyo wakinzani wao katika dini yake, pia vile vile uliwatendea wanachi wake na wale wote wanaojinasibisha nao katika suala la sheria za kiadilifu na mazuri katika maisha yao kwa msingi ujulikanao: (lao ni letu wajibu wao ni wajibu wetu). Pamoja na kuendelea kubakia katika dini, mila na desturi zao kama vile ulivyokuwa umma wa Kiislamu. Na kama haya yana maana basi maana yake ni utukufu wa Uislamu ambao unaonekana wazi kwa usamehevu wake kwa namna ambayo inaondosha madai yote yaliyo batili ambayo kwayo maadui wanajaribu kuyaunganisha na Uislamu wakizingatia kuwa Uislamu ni dini ya ugaidi na ubabe na vivu uliopindukia, kinyume na sifa za usamehevu na huruma ambazo Uislamu unasifika kwazo.

**Kuainisha Mieleweko na
Vigezo Vyake vy a Kisheria**

Ya kwanza: Ukafirishaji

Mkutano wa Kiislamu uliusia kuwa: Taasisi zitoazo elimu ya dini zinapaswa kuweka vidhibiti nya ukafirishaji ili uwe mikononi mwa makadhi (mahakimu wa kiislamu), na kwa namna ambayo inaunda mwamko wa kiutamaduni na kijamii, unaotofautisha kati ya kile kinachoweza kumfikisha mtu kwenye ukafiri, na kila ambacho hakimfikishi huko.

Na kwa upande wa kuwahukumu watu, mashirika au makundi, hakuwa ni haki ya watu, mashirika au makundi, bali kunakuwa kwa mujibu wa maamuzi ya kimahakama kwa vigezo nya kidini vinavyokubalika ili tusije kuangukia kwenye zogo la kukafirishana.

Pamoja na kusisitiza kuwa uhalalishaji wa mauaji ya watu, kuwachinja, kuwachoma moto au hata kuwaadhibu, kunakofanywa na watu, makundi au mashirika, kunazingatiwa kuwa ni kujitoa katika Uislamu.

Na katika ufanuzi wa hayo tunasema:

Ukafirishaji ni kumuhukumu mwislamu kuwa yeye ni kafiri, na kumuhukumu mwislamu kuwa ni kafiri ni jambo la hatari mno, linasababisha athari duniani na akhera.

Na mionganini mwa athari za kidunia: ni kuwatenganisha mume na mkewe, na watoto kutokuwa chini ya uongozi (ulezi) wa baba yao, na kukosa haki ya uongozi

na nusra kwa jamii ya kiislamu, na kumhukumu mbele ya makadhi (mahakimu wa kiislamu), na kutotumia hukumu za waislamu juu ya mtuhumiwa, kwa hivyo anapofariki haogeshwi na waislamu wala kuswaliwa, na wala hazikwi katika makaburi yao, na pia harithi wala harithiwi.

Na mionganini mwa athari za akhera: iwapo mtu atakufa na ukafiri wake basi anastahiki laana ya Mwenyezi Mungu na kufukuzwa katika rehema zake, na kuishi maisha ya motoni milele.

Anasema Mwenyezi Mungu Mtukufu: {Hakika walio kufuru na wakafa wakiwa makafiri, hao iko juu yao laana ya Mwenyezi Mungu na ya Malaika na ya watu wote. Watadumu humo motoni. Hawatapunguziwa adhabu wala hawatapewa muda wa kupumzika.} [AL BAQARAH 161-162]

Na anasema Mwenyezi Mungu Mtukufu: {Hakika Mwenyezi Mungu hasamehe kushirikishwa, na husamehe yaliyo duni ya hilo kwa amtakaye. Na anayemshirikisha Mwenyezi Mungu basi hakika amezua dhambi kubwa.}[AN NISAA 48]

Na kwa ajili hii, mtu anayeingia katika utoaji wa hukumu ya ukafirishaji anapaswa awe mwangalifu mno katika maamuzi yake kwa kuangalia mara kadhaa kabla ya kupitisha maamuzi hayo.

Na kutokana na hatari ya ukafirishaji juu ya jamii, Uislamu unapinga kuharakisha maamuzi yake, au kuukubali

isipokuwa baada ya kuuthibitisha kwa sababu zake za wazi na zisizo na shaka yoyote, kwani mwanadamu akikosea katika usamehevu ni bora zaidi kuliko kukosa katika adhabu, na rejeo lake katika jambo hilo kwa Mwenyezi Mungu Mtukufu.

Na Quraani tukufu ililalamika kuhusu Usama Bin Zaid sahaba wa Mtume S.A.W. kumwua kwa mtu aliyemsalimia naye na ilmwamuru na ilituamuru sisi sote kuhakikisha katika kauli ya Mwenyezi Mungu Mtukufu: {Enyi mlion amini! Mnapo safiri katika Njia ya Mwenyezi Mungu basi hakikisheni, wala msimwambie anayekutoleeni salamu: Wewe si Mwamini; kwa kutaka manufaa ya maisha ya dunia hii, hali ya kuwa kwa Mwenyezi Mungu zipo ghanima nyingi. Hivyo ndivyo mlivyo kuwa nyinyi zamani, na Mwenyezi Mungu akakuneemesheni. Basi chunguzeni sawa sawa. Hakika Mwenyezi Mungu anazo khabari za mnayo yatenda}[AN NISAA 94]

Na Mtume S.A.W. alionya kwa nguvu ukafirishaji na akasema: "Mtu ye yote atakaemkafirisha mwenziwe basi atakuwa amerejea katika ukafiri wa mmoja wao" [Mutafakun alaihi] (Inaafikianwa juu yake).

Na wanachuoni waliilewa hatari ya kutoa hukumu ya kukafirisha, na wakaogopa kuharakisha kutamka hukumu hiyo isipokuwa kwa dalili ya wazi, na ufanuzi wa wazi, kwani ushahidi wa kukufuru kwa mwislamu ni uzushi, udhalimu na urongo wa hali ya juu.

Na masahaba watukufu R.A. walikuwa wakijizuia kutoa tamko la ukafiri au ufuska kwa mwislamu yeyote. Na kutoka kwa Abu Sufiaan alisema: "Nilimwambia Jaber: Je, mlikuwa mkimwambia mwislamu yeyote kuwa: kafiri? Akasema: hapana. Nikasema: na mshirikina je? Akasema: Audhubillahi! Najikinga na Mwenyezi Mungu. Na akafazaika", [Imepokelewa na Ibn Abdulbar katika kitabu cha Al Tamheed, 17/21]

Na Ali Bin Abi Twalib R.A. alipoulizwa kuhusu khawariji Je, wao ni washrikina? Akasema: hapana, wao wameukimbia ushirikina. Na pakaulizwa: je wao wanafiki? Akasema: hapana, kwani wanafiki hawamtaji Mwenyezi Mungu Mtukufu isipokuwa kidogo. pakaulizwa: na je nini basi hali yao? akasema: wao ni ndugu zetu waliotudhulumu. Basi wao ni maadhalimu wanapigana vita vya watu wa dhuluma ili kuwarudisha udhalimu wao. [Al Jaame'i Laahkaam Al Quraani 324/16]

Kwa hivyo, tunatakiwa kutoharakisha katika kumkafirisha mtu ye yote, na kama baadhi ya makundi yanawakafirisha wanaopingana nao, basi sisi hatuwakafirishi isipokuwa wakihalalisha damu za watu, mali na heshima zao bila ya haki.

Al Shaukaniy rehema ya Mwenyezi Mungu iwe juu yake akmesema: "Elewa kuwa hukumu juu ya mwislamu kuwa ameuacha Uislamu na kuingia ukafiri, mwislamu anayemwamini Mwenyezi Mungu na siku ya akhera, haifai kusemwa ila kwa dalili iliyowazi kuliko Jua la mchana, kwani imethhibitika kwa hadithi sahihi zilizopokelewa kwa njia ya kundi la masahaba kuwa: (Mtu

ye yote atakaye mwambia mwislamu mwenzake: ewe kafiri! basi atakuwa mmoja wao), Basi katika hadithi hizo na nyinginezo nyingi kuna karipio kubwa mno na mawidha ya kutosha kwa yule anayeharakisha kutoa hukumu ya ukafirishaji kuharakisha", [As Saili Al Jaraar 578/4].

Na inanukuliwa kutoka kwa Imamu Malik rehema ya Mwenyezi Mungu iwe juu yake: "Kuwa mtu ambaye itaonekana kutoka kwake dalili tisini na tiza za uwezekano wa kuwa kafiri na pakawepo dalili moja tu ya kuwa kwake mwislamu basi atazingatiwa kuwa ni mwislamu."

Na Kigogo cha Uislamu, Al Imamu Al Ghazaliy rehema za Mwenyezi Mungu ziwe juu yake alisema: "Na anachopaswa kukiegemea yule anayeliangalia kwa undani jambo hili: ni kujiepusha na ukafirishaji pindipo atakapopata njia ya kufanya hivyo. Kwani kuhalalisha damu na mali za wanaoswali wakielekea Kibla na wanaoshuhudia kwa kauli ya "Hakuna Mola isipokuwa Mwenyezi Mungu Mtukufu na kuwa Muhammad ni Mtume wake" ni kosa kubwa, na kosa la kuwaacha makafiri elfu moja maishani ni jepesi kuliko kosa la kumwagika damu ya jeraha la mwislamu", [Al Iktissadi Fiy Al Itikaadi Uk. 135]

Na anasema (rehema ya Mwenyezi Mungu iwe juu yake): "Wasia: ni kuuzuia ulimi wako dhidi ya watu wa Kibla kwa namna uwezavyo kufanya hayo, iwapo tu watu hao wanaendelea

kusema: Hakuna Mola isipokuwa Mwenyezi Mungu Mtukufu na kuwa Muhammad ni Mtume wake, na wao hawaipingi maneno haya". [Faiysal Al Tafruqah baina ya Uislamu na Uzindiki, Uk.

128]

Al Imam Al Bajuriy amewazungumzia Khawarij kwa kusema: "Na wala hawakukufuru kwa kumkufurisha mwenye kufanya madhambi, pamoja na kwamba alienkufurisha mwislamu naye pia amekufuru; kwa sababu wao wamesema hivyo kwa kutafuta maana na kwa kujitahidi", [Hashiat Al Bajuriy ala Sharh Al Jawhara].

Na katika misingi ya asili iliyokubalika kwa Ahlu Sunna waljamaa ni kwamba haijuzu kumuhukumu mwislamu kuwa ni kafiri hata kama kutakuwa na viashirio vingi vinavyoiunga mkono hukumu hiyo juu ya mwislamu huyo kwa kuwa kuna uwezekano mmoja tu wa kuendelea kubakia kwake katika Uislamu.

Lakini fikira ya ukafirishaji inaakisi hukumu hiyo, basi inaelekea kuwa kwamba haijuzu kumhukumu mwislamu kuwa Muislamu hata kama kutakuwa na viashirio vingi vinavyoiunga mkono hukumu ya Uislamu wake madamu kuna uwezekano mmoja tu wa kumgeuka kwake na kukufuru.

Basi ukafirishaji ni hukumu ya kisheria na haitolewi ila kwa dalili thabiti za kisheria. kwa hivyo, kwamba marejeo yake ni katika hukumu za sheria na fikihi ya maandiko yake. Na haijuzu katika hayo yote kuzungumzia bila ya elimu au ufanuzi kutoka kwa Mwenyezi Mungu Mtukufu. Na kutokana na hayo, haijuzu kwa mlinganiasi, mwanachuoni au jamaa yoyote kuwahukumu watu kuwa ni makafiri. Na jukumu hili la kuwakufurisha watu ni kadhi au mufti kwa ajili ya uwezo wao wa kielimu, kwa kuzijua hukumu za kisheria na kazi za kikadhi.

* * *

Ya pili: Mfumo wa Utawala na Kulitumia Suala la Ukhalifa Kibiashara.

Uislamu haujaweka upande mmoja, ulioganda, wa kimya na maalumu wa mfumo wa utawala ambao haiwezekana kutoka ndani yake, bali uliweka misingi na vigezo ambavyo vikiwepo basi utawala huo huwa bora na unakubaliwa na Uislamu, na vinapokosekana basi utawala huo huwa na mianya na migongano kwa kiwango cha upungufu huo. Na huwenda anuani muhimu kuliko zote na ilio mbele, ya mfumo kwa maana ya utawala bora ni upeo wa kuyafanikisha masilahi ya nchi na watu, na kwa uchache kabisa ni umbali wa kazi yake kwa ajili hiyo na juhudzi zake kulekea katika masilahi hayo. Kwa hivyo basi, utawala wowote unaohangaikia kuleta masilahi ya nchi na wananchi kwa kuangazia maana za uadilifu, usawa na uhuru uliodhibitika mbali na vurugu na upendeleo wa ajira, na kutanguliza kujali uwezo, basi huo ni utawala bora unaokubalika. Na chini ya anuani hii kuu, kunajitokeza maeleo marefu yenye lengo kwa ujumla, la kuufikia uadilifu kwa pande zake zote za kisiasa, kijamii na kisheria kwa watu wote, na kutowabagua watu kwa misingi ya rangi, jinsia au kabilia, na hakuna kulazimishana katika dini. Anasema Mwenyezi Mungu Mtukufu kuitia ulimi wa Mtume wake Muhammad (S.A.W) Akiwazungumzisha makafiri: nyie mna dini yenu na mimi nina dini yangu. Kwa hivyo kila utawala unaofanya kazi ya kulifikia hilo na ukafanya juhudzi za kutosheleza mahitaji ya msingi ya jamii, kama vile chakula, maji, makazi na miundo mbinu ya: afya, elimu, barabara na mfano wa

haya, basi utazingatiwa kuwa ni uongozi bora ulio sawa na uliowafikishwa, na wenyе kuridhiwa mbele ya Mola na mbele ya watu isipokuwa mwono wa mwenye chuki, mwenye kijicho, mwenye kiburi, mbishi, msaliti au haimi.

Na haya yanathibitishwa na wanachuoni na watu wenyе busara na wenyе fikra kuwa Mwenyezi Mungu Mtukufu huinusuru nchi adilifu hata kama ni ya kikafiri, na wala hainusuru nchi dhalimu hata kama ni ya kiislamu. Ama kwa wale wanaolitumia suala la ukhalifa kama ni njia ya kujinufaisha kupitia dini na kuchezea hisia za watu kwa hoja za baadhi ya aya ambazo wanazifasiri kimakosa bila ya kuitambua Fiqhi ya Uhalisia au kutotambua lengo lake kwa upande mmoja, na wakaufanya huo kuwa ndiyo msingi mionganoni mwa misingi ambayo kwayo hupatikana imani na ukafiri kwa upande mwingine, hakika sisi tunawarudi kwa yale ambayo ameyasisitizia imamu mkuu Dkt Ahmad Twayib, Sheikh wa Azhar tukufu katika hotuba yake aliyoitoa kwenye mkutano wa "Azhar katika kupambana na ugaidi na mlengo mkali" kwamba hakuna ugomvi wowote kati ya wanachuoni wanaokubalika kuwa Ukhilifa unafaa zaidi kuwekwa katika matawi na ni karibu yake. Na madhehebu ya Ashaaira wanaona kuwa Ukhilifa ni Tawi na wala si mzizi. Akijibu yaliyomo katika kitabu cha [Sharhul Mawaaqif] ambacho kinazingatiwa kuwa ni moja ya nguzo za vitabu vya madhehebu ya Ash-ariy, ambapo mwandishi wake ametaja kuhusu suala la uimamu kuwa jambo hili "si katika mzizi (misingi) ya Dini na Akida zote kwetu sisi bali ni tawi katika matawi mionganoni mwa

matawi", kasha akaelezea Imamu wetu akisema: namna gani jambo hili ambalo si katika mizizi ya dini kwa Ahlu Sunna waljamaa, limekuwa ni tenganishi kati kwa vijana hawa kati ya ukafiri na imani, na fitina iliyosababisha umwagaji damu, na kubomolewa kilichojengwa, na sura ya dini hii tukufu kuchafuliwa?!

Mtume S.A.W. alipozungumza katika mazungumzo yake yaliyokusanya Imani, Uislamu na Ihsaan, hakuufanya ukhalifa kuwa ni nguzo mionganoni mwa nguzo za Imani au za Uislamu. Kutoka kwa Omar Bin Khatab R.A. amesema: "Sisi tulipokuwa na Mtume siku moja alitujia mtu mwenye nguo nyeupe mno, ana nyewe nyeusi haonekani kuwa na athari yoyote ya safari na hakuna yeyote kati yetu amjuaye, hadi akaketi na kupandanisha magoti yake na kisha akaweka viganja vyake juu ya mapaja yake na kusema: Ewe Muhammad nieleze kuhusu Uislamu, Mtume S.A.W. akamwambia; Uislamu ni kukiri kuwa hakuna Mola yeyote anayepaswa kuabudiwa kwa haki isipokuwa Mwenyezi Mungu na kwamba Muhammad ni Mtume wake, na usimamishe Swala, Utoe zaka, Ufunge Ramadhani, Uhiji Nyumba tukufu kwa yule atakayekuwa na uwezo afanye hivyo. Yule Mtu akamwambia Mtume: Umesema kweli. Akasema Omar, sisi tukamshangaa, anamwuliza Mtume na kisha anamsadikisha! Akasema: Niambie kuhusu Imani, Mtume akasema Imani ni kumwamini Mwenyezi

Mungu na Malaika wake, na vitabu vyake, na Mitume wake, na Siku ya Mwisho, na Kuamini Qadari yake, kheri na shari yake, kisha akasema umesema kweli. Akasema: nieleze kuhusu Ihsaan; Mtume akasema, Ihsaan ni kumwabudu Mwenyezi Mungu kama wamwona, na ikiwa humwoni basi yeye anakuona. Kisha yule Mtu akasema nieleze kuhusu siku ya Mwisho, Mtume akasema, hakuwa anaeulizwa jambo hilo ni mjuzi kuliko anayeuliza, akasema yule Mtu niambie kuhusu dalili zake, Mtume akasema ni pale kijakazi atakapomzaa bwana wake, na wakaonekana wasio na viatu, walio uchi, masikini, wachunga mbuzi wanajenga majumba marefu, akasema Omari, kisha Mtu yule akaondoka nikakaa punde kisha Mtume akaniambia, Ewe Omar unamjua ni nani yule mwulizaji? Nikasema Mwenyezi Mungu na Mtume wake ndio wamjuao, akasema Mtume huyo alikuwa Jiburilu, aliwajieni ili awafundishe dini yenu" [Imepokelewa na Imamu Muslimu].

Ama jumla ya Hadithi ambazo zinauzungumzia Ukhalifa na utiifu kwa kiongozi (Baia) kwa ujumla zinaweza kuchukuliwa kwa kuziangalia hali mbali mbali za katika zama zetu hizi juu ya umuhimu wa kuweka mfumo utawala adilifu na bora wenye rais na taasisi za serikali ambao unafanya kazi ya kuleta uadilifu kati ya watu, na kuyafikia masilahi ya nchi na ya wananchi, na

**unategemea ushauri na kunufaika na watu wenye uwezo, wenye
uzoefu na wabobeaji, kwa namna ambayo watu hawauachii
mvuruganoni wasio na waangalizi wanao kuwadhibitisha, baada
hapo, wala hakuna tatizo lolote juu ya majina kwa kuwa utawala
huo unayatumikia malengo ambayo Uislamu unayahangaika ili
kuwapatia watu wote kwa namna ambayo inawanufaisha katika
dini na dunia yao.(1)**

(1)- Utafiti huo unachukuliwa kutoka kwa kitabu cha "Nahu Tajdid Al Fikr Al Dini" (kuelekea wa kuutekelezea upya kwa Ufikira wa kidini); Taarifa katika Dini na Maisha, umeandikwa na Profesa Dak. Muhamad Muktaar Juma, Waziri wa Mambo ya Waqfu, Uk. 115-118.

Ya tatu; Hakimiya: kufuata sheria ya Mwenyezi Mungu

Hakimiya ni: kufuata sheria ya Mwenyezi Mungu aliooiteremsha, na hii inazuia kuhukumu kwa sheria za kutungwa na binadamu katika upande wa misingi mama ya sheria na nguzo kuu, na kwa mujibu wa mabadiliko ya zama na sehemu, nautumiaji wa sheria hizo za kutungwa hauwi kinyume na sheria ya Mwenyezi Mungu kwa kuwa tu zinayatumikia masilahi makuu ya nchi na wananchi na watu pamoja na jamii.

Ubainishaji wa hayo:

Ni kwamba makundi mbali mbali ya ukafirishaji na ugaidi yamelielewa vibaya wazo la Hakimiya ambapo makundi hayo yameingiza ndani yake yale ambayo hayakutakiwa na sheria tukufu ya kiislamu.

Hakimiya ni neno lenye maana ya mfumo wa kisheria na maana yake hasa ni kuwa Mwenyezi Mungu Mtukufu ndiye Mweka Sheria Mkuu kwa viumbe wake: kwa maana kuwa yeye ndiye anayewaaamrisha na kuwakataza, anayewahalilishia na kuwaharamishia, kupitia maamrisho yake ya kisheria.

Na hii ndio Hakimiya, haimaanishi kuwa Mwenyezi Mungu Mtukufu; yeye ndiye anayewateua Makhalifa na Maamiri wahukumu kwa jina lake, bali kinachokusudiwa kwa neno Hakimiya ni Mfumo wa Sheria tu. Ama kwa upande wa kuegemeza madaraka ya kisiasa, jambo hili hurejeshwa kwa

watu, kwani wao ndio wanaomchagua anayewaongoza na wao ndio wanaomuwajibisha na kumwadhibu, na wala Hakimiya haina maana ya wito wa dola la Theokratia, (yaani dola linalohukumiwa na watu wa dini)

Kwa hiyo basi, Hakimiya ya kisheria ni ile ambayo inapaswa iwe ni ya Mwenyezi Mungu pekee, na wala si kwa ye yote katika viumbi vyake awe ndiye, na hii ndio Hakimiya Kuu, na wala haipingi mwanadamu kuwa na kiasi cha maamuzi ya kisheria alichokiidhinisha Mwenyezi Mungu Mtukufu kwa wanadamu, na iwe ni katika mzunguko ambao kiasili hauna Aya ye yote, nacho ni kingi, nacho ni kile kilichonyamaziwa na ambacho Hadithi zimekizungumzia kwa kusema: "na kile alichokinyamazia basi kimeruhusiwa", na mfano wa jambo hilo pia ni yale yaliyokuja katika misingi mama bila ya Hukumu ndogo na pambanuzi, na kwa hivyo watu wanaweza kujiundia sheria wao wenyewe kwa idhini ya dini yao katika Nyanja nyingi tu: za kijamii, kiuchumi na za kisiasa hawafungiki isipokuwa kwa malengo mama ya sheria, na yote yanachunga jinsi ya kuleta masilahi na kuondosha ufisadi pamoja na kuzilea haja za watu, iwe mtu mmoja mmoja au makundi makundi.

Na hapa tunatanabahisha kuwa kanuni fafanuzi za kisasa hazipingani kiujumla na sheria ya kiiislamu katika malengo yake mama; kwani kanuni hizo zimejengekeea kwa ajili ya kuleta manufaa na kuondosha madhara pamoja na kulinda mazoea ya kimaadili yanayopokelwa kutoka kwa babu zetu.

Na suala la kuwakafirisha viongozi kwa kutegemea kauli ya Mwenyezi Mungu Mtukufu: {Na wasiohukumu kwa aliyo teremsha Mwenyezi Mungu, basi hao ndio makafiri} [AL MAIDAH 44] ni jambo lenye kuvurugwa, ni kuwa kila anayehukumu kinyume na sheria ya Mwenyezi Mungu Mtukufu nyumbani kwake ambako yeze ana madaraka juu ya watu wake, au katika jamii yake ambayo anaiongoza au katika taasisi ambayo yeze ndiye mkurugenzi wake, ni kafiri aliyeritadi anastahiki kuuawa kwa mujibu wa madhehebu haya ya fikra potovu.

Hakuna umuhimu wowote wa kuwepo uwezekano kuwa wao wametoa hukumu kinyume cha sheria ya Mwenyezi Mungu kwa kuwarahisishia wao au kwa uzembe au kwa sababu ya kuelekea kwao kwenye matamanio au masilahi ya kiduni yaliyowatenza nguvu au kwa sababu ya kulazimika kutokana na mazingira ya Ulimwengu unaowazunguka pamoja na kuwa kwao na yakini kwamba wao wako makosani kwa kuepukana kwao na kuhukumu kwa kile alichokiteremsha Mwenyezi Mungu Mtukufu.

Na mwonekano wa kupindukia katika jambo hili unaonekana kwa kupuuzia tofauti kati ya maasi ya kitabia ambayo hayapiti na kuwa ufuska, na maasi ya kiimani ambayo humtumbukiza muhusika kwenye shimo la ukafiri, na mionganini mwa Mizizi ya Ahlu Sunna ni kuwa maasi humfanya mtu kuwa fuska lakini hayamfanyi akawa kafiri.

Kama inavyoonekana wazi kupindukia pia katika mwelekeo wa hukumu (maamuzi) ya kundi fulani juu ya wale

wenye kujihusisha na maasi bila ya ufanuzi au utofautishaji, na vile vile bila ya kujali mazingira maaalumu na hali za watu, na madhehebu ya wanachuoni yamejengeka juu ya kutofautisha kati ya aina na umaalumu katika suala la ukafirishaji.

Vile vile inaonekana wazi katika kuthubutu kwenda kinyume na muongozo wa Bwana wetu Mtume wa Mwenyezi Mungu S.A.W. pamoja na kuonya kwake kutokana na kujihusisha na upindukiaji huu, na haya yapo katika Hadithi iliyopokelewa na Abu Saaid Alkhudriy R.A. alisema: Mtume wa Mwenyezi Mungu Mtukufu S.A.W. amesema: "Watakuwa maamiri ambao nyoyo zitatulizana juu yao, na ngozi huwalainikia, kisha mtakuwa na maamiri ambao nafsi zinachukizwa nao, na nyoyo zinasisimka kutokana nao, na akasema: akasema Mtu mmoja: je tupigane nao ewe Mtume wa Mwenyezi Mungu? Akasema; hapana, iwapo wataendekea kusimamisha swala".

Hadithi hii inamaanisha kuwa kiongozi kupuuzia tu baadhi ya mwongozo wa Quraani na Sunna hachukuliwi kuwa ni kafiri.

Na tumekwishabainisha mwanzoni mwa kitabu hiki kuwa kuwajibika na Sheria ya Mwenyezi Mungu Mtukufu hakuzuii watu kutumia sheria walizoziuunda wao wenyeewe mzunguko wa Mizizi Mama ya Muundo wa Sheria na Misingi yake Mikuu, kwa mujibu wa mabadiliko ya zama na sehemu. Na kuhukumu kwa sheria hizo za kubuniwa wala hakuendi kinyume na Sheria ya Mwenyezi Mungu kwa kuwa tu kutaendelea kuyatumikia masilahi makuu ya nchi na watu wake, iwe mtu mmoja mmoja au makundi makundi.

Ya nne: Jihadi

Waliokutana wote walafikiana kwamba Jihadi ni: kuyarudishia mashambulizi dhidi ya nchi kwa kiwango kinachofanana bila ya kupindukia au kupunguza, na hakuna nafasi ya kushambulia nchi yoyote na wala si haki ya mtu ye yote kutangaza vita, kwani hii ni haki ya rais wa nchi pamoja na pande husika na kwa mujibu wa kanuni na katiba ya nchi.

Na ufananuzi wa hayo ni:

Jihadi ni kufanya juhud kwa aina zake tofauti ili kuinua neno la Mwenyezi Mungu Mtukufu na kueneza dini sahihi baina ya watu.

Na Jihadi katika Uislamu: ni mti ambao shina lake ni maongeo na ulinganio kwa hekima na mawaidha bora; ili kufikisha uhakika wa Uislamu sahihi kiakili, ama Jihadi ya kivita, inatokana na jihadi ya kulingania kama vile matawi yanavyotokana na mti, na dalili ya hayo ni kauli ya Mwenyezi Mungu Mtukufu: {Basi usiwat'ii makafiri. Na pambana nao kwayo kwa Jihadi kubwa.} [AL FURQAAN 52].

Na kiwakilishi katika kauli yake (kwayo) yaani kwa Quraani; basi hiyo ni amri fafanuzi kwa Mtume S.A.W. katika jihadi ya kuwalingania makafiri anapokuwa katika Makka kabla ya kuamirishwa vita.

Na asema: {Kisha hakika Mola wako Mlezi, kwa wale walio hama kwao baada ya kuteswa, kisha wakapigania Dini na wakasubiri, bila ya shaka Mola wako Mlezi baada ya hayo ni Mwenye kusamehe Mwenye kurehemu.} [AN NAHL 110]

Kwa hiyo Quraani iliyoteremkia Makkah ina neno "jihadi", na maana yake ni jihadi ya nafsi, kwa kuwa kwake na subira ndani yake juu ya ulinganiasi, na kustahmili maudhi katika njia ya ulinganio huo.

Na baada ya Hijra ya Mtume S.A.W. kwenda Madina, Dola ya Kiislamu ilianzishwa kwa kuwepo nyenzo zake (Katiba, Ardhi na Watu), na jihadi ilihalalisha Madina kwa ajili ya kuyarudishia mashambulizi na kuilinda dola na nchi, na hilo ni jambo linaloafikiana na mapokeo (mikataba) na kanuni za kimataifa.

Na mionganoni mwa makosa kuwa watu wengi hukubaliana kwamba sababu ya kutohalalisha jihadi ya kivita huko Makka ni: udhaifu; na sio vinginevyo, bali sababu ya kutohalalisha jihadi katika zama za Makkah, na kuhalalishwa kwake katika zama za Madina, ni kuwa waislamu wa Makkah walikuwa hawana kitu cho chote cha kukipigania. Kwa hivyo, hakuna jihadi ya kivita katika Uislamu kwa ajili ya kuwalazimishia watu kuingia Uislamu. Mwenyezi Mungu Mtukufu anasema: {Hapana kulazimisha katika Dini}, na neno la (hakuna) hapa kwa kukanusha, kama wanavyosema wanaisimu; yaani kuingia dini haiwi kwa ulazimisho, kwani kidini haiwi isipokuwa moyoni tu.

Na kama ikisemwa: Basi kwanini jihadi ya kivita ilihalalishwa katika Uislamu?

Tutasema ilihalalishwa ili kuyarudishia mashambulio na siyo kwa ajili ya kuufuta ukafiri. Basi mtu yeote anaepigana na waislamu au anashambulia nyumba na nchi zao, au nafsi zao, basi huyo ndiye tunayepigana naye, na tunajibu mashambulizi kwa ajili ya sisi kujihami.

Na kuhalalisha jihadi hakumaanishi kwamba ndio asili ya jihadi -na hiyo ni ulinganio kwa njia ya hekima na mawaidha bora- ikapitia na ikaisha, bali ulinganio kwa Mwenyezi Mungu ulikuwa -na utabakia daima kuwa ni- ni ufunguo wa kudumu kwa namna nyingine za jihadi.

Na tofauti iliyopo baina ya jihadi ya ulinganiaji na jihadi ya kivita: ni kwamba ya kwanza ni mionganini mwa hukumu za ufikishaji ujumbe. Na kwa hivyo basi, ulinganiaji hupanuka na hujibana kutokana na utamaduni wa mlinganiaji na katika msingi wa: {Mwenyezi Mungu haikalifishi nafsi yoyote ila kwa kadiri ya uwezo wake}, [AL BAQARAH 286]

Ama jihadi ya kivita: ni mionganini mwa hukumu za siasa ya kisheria, na ni msingi katika mlango wa jihadi: kwamba jihadi ya ulinganiaji ilikuwa -na itabakia daima- ni malumbano na ushawishi na siyo ulazimishaji na utenzaji nguvu, na jihadi ya kivita huwa ni kwa ajili ya kuyarudishia mashambulizi na vita, na siyo kwa ajili ya ushambuliaji na vita.

Na haifichiki katika hayo, kauli ya Mwenyezi Mungu Mtukufu: {Na ikisha miezi mitukufu basi wauweni washirikina popote mwakutapo, na washikeni na wazungukeni, na wavizieni katika kila njia.}[AL TAWABAH 5], kauli ya Mtume S.A.W. akasema: "Mimi niliamrishwa kupigana na watu hadi washuhudie kuwa hakuna Mola wa haki isipokuwa Mwenyezi Mungu Mtukufu na kwamba Muhammad ni Mtume wa Mwenyezi Mungu, na kutekeleza sala, na kutoa zaka, basi wakishafanya hayo basi waejilinda kwa damu na mali zao nami isipokuwa kwa haki ya Uislamu, na hisabu yao juu ya Mwenyezi Mungu Mtukufu." [Mutafakun Alaihi].

Kwani Kauli ya Mwenyezi Mungu Mtukufu: {Na ikisha miezi mitukufu basi wauweni washirikina popote mwakutapo...} ni kuhusu washirikina wanaopigana na waislamu kwa kiashirio kilichotajwa baada yake katika kauli ya Mwenyezi Mungu Mtukufu: {Na ikiwa mmoja wapo katika washirikina akikuomba ulinzi, basi mpe ulinzi maka apate kusikia maneno ya Mwenyezi Mungu}, basi kama lengo la mapigano lingekuwa ni ukafiri pekee asipo kitu chochote kingine; basi hiyo ingeakwenda kinyume na hukumu ya kuomba ulinzi kwa mshirikina.

Ama hadithi imetofautisha katika lugha ya waarabu baina ya maana ya (naua) na maana ya (napigana), basi uuaji si upiganaji.

Basi (naua) maana yake; nawafuata watu hadi katika nyumba zao ili waingie Uislamu kwa nguvu.

Ama maana ya (napigana) maana yake nashirikiana na wengine katika mapigano, na maana yake ni kuwa mimi narudisha mashambulizi ya watu kwa nguvu inayofanana na ya kwao. Na Imam Al Bihaiqiy alinukulia kutoka kwa Imam Al Shafiy R.A. akisema: mauaji si mapigano kwa njia yoyote ile, kwani labda inahalalisha kupigana na mtu ye yote lakini haihalalishi kumwua." [Fateh Al Baariy 76/1]

Na kama ikisemwa: katika vita vya Mtume S.A.W. watu walianza mapigano ndani yake!

Tunasema: Hakuna vita vyo vyote katika zama za Mtume S.A.W. ambavyo alivianzisha yeye kwa kushambulia.

Na kama ikisemwa: katika vita vya Khaibar Mtume aliwashitukiza kwa mashambulizi ya kuvizia.

Tutasema: hapana, lakini alipata habari za ukweli kwamba mayahudi wa Khaibar pamoja na kabile la Ghattafan wanapanga kuwashambulia waislamu, basi akafunga njia yao baina ya Ghattafan na Khaibar, kisha akaelekea Khaibar kwa kushitukiza, katika giza tetere, kwa kujua kwake mapema kuwepo kwa mashambulizi ya Khaibar.

Ama vita vya Mu'atah; hivi vilitokea baada ya Mtume S.A.W. kumwua Al Haarith Bin Omair Al Azadiy, na kupanga kwao kuwashambulia waislamu.

Na katika vita vyatubouk; ni kuwa baadhi ya wafanyabiashara wagiriki waliwaambia baadhi ya waislamu kwamba wagiriki wanapanga kuwashambulia waislamu.

Ama ufunguzi wa Shamu na Misri; ni kwamba ulitokana na mwelekeo wa wagiriki madhalimu walioimwaga damu ya wamisri na watu wa shamu, mpaka wakazi wa nchi hizo wakaamua kuwakaribisha waislamu, basi waislamu hao wakaziingia nchi hizo bila ya mapigano.

Na swali: Je, Ufunguzi wa Uislamu ulimlazimisha mtu ye yote miongoni mwa wamisri au watu wa shamu kuingia Uislamu?

Jawabu: Hapana, kwani kama jambo hili lingekuwa hivyo asingebakia mtu ye yote asiye mwislamu katika nchi walizozingia waislamu, bali waislamu walipoingia nchi hizo hawakumlazimisha mtu ye yote miongoni mwa watu wake kuingia Uislamu; kwa kuwa misingi katika sheria ya Kiislamu ni kuishi pamoja na mwingine kwa uelewano, ushirikiano na utulivu daima. Mwenyezi Mungu Mtukufu anasema: {Mwenyezi Mungu hakukatazeni kuwafanya wema na uadilifu wale ambao hawakukupigeni vita, wala hawakukutoeni makwenu. Hakika Mwenyezi Mungu huwapenda wafanyao uadilifu. Hakika Mwenyezi Mungu anakukatazeni kufanya urafikina na wale walio kupigeni vita, na wakakutoeni makwenu, na wakasaidia katika kufukuzwa kwenu. Na wanao wafanya hao kuwa marafiki basi hao ndio madhaalimu}.[AL MUMTAHINA 8 ,9]

Ya tano: Utaifa

Utaifa: Neno hili linamaana kuwa wananchi wote ni sawa kwa haki na uwajibikaji ndani ya mipaka ya nchi zao.

Na ufanuzi wa hayo:

Uraia ni: Ushirikiano wa kiutendaji kati ya mwananchi, na nchi ambayo yeye anaishi ndani yake na ana uhushiano nayo. Na Uraia unataka uhushiano na uzalendo wa mwananchi huyu vikamilike kwa ajili ya nchi ambapo anatakiwa aheshimu utambulisho wake, na aiamini, na ahusiane nayo na awe tayari kuilinda wakati wowote.

Na huo uhushiano wake na nchi unaafikiana na kauli ya kwamba; upendo wa mwanadamu kwa watu wake na nchi yake ni upendo wa kimaumbile, unazaliwa na mwanadamu mwenye maumbile yaliyosalimika ambapo mataifa mbali mbali yenye tofauti za kikabila, kilugha na mila na desturi, yanashirikiana katika jambo hili. Na maana hii imetajwa katika baadhi ya misemo ambayo inasisitizia upendo wa nchi na kushikamana nazo na kuzilinda kama vile msemo wa wahenga usemao: "Kupenda nchi ni sehemu ya imani", na msemo wao mwingine: "Ukitaka kujua uaminifu wa mtu fulani basi angalia shauku yake kwa nchi yake".

Na hayo yanatuashiria kutopingana mafungamano ya mtu nchi yake na wananchi wenzake, na mifungamano ya Akida na Dini; kwani dini ina mafunzo yanayomwagiza mwanadamu

kuhifadha mafungamano hayo ambayo yanauunda utambulisho wa kitaifa.

Na mtangamano huu baina ya utambulisho wenyewe pande mbili unaungwa mkono katika Uislamu; Ni kwamba Sheria imewajibisha vita vya ulinzi wa nchi na watu, na inamzingatia anayeuliwa kwa ajili hiyo kuwa ni shujaa aliekufa shahidi.

Na kwa hiyo, uraia unawakusanya watu wote ambao wanaishi katika nchi moja bila ya kuwatofautisha, na unawajibisha usawa baina yao katika haki na wajibu ambayo yote inatokana na uhusiano huu wa kitaifa.

Na hayo yanadhihirika wazi katika hati ya Madina tukufu ambayo Mtume S.A.W aliunda pamoja na pande zote mbalimbali za kijamii ndani ya Madina, mwanzoni mwa zama mpya, na kuunda Dola na kupangilia mambo yake. Na Madina ilikuwa ni makazi ya Makabila mawili ya Al-Ausi, na Al-Khazraji, Mayahudi, Wahamiaji na watu wengineo. Na Utambulisho wa kidini ulikuwa tofauti baina ya watu hao wote, lakini Utambulisho wa nchi ulikuwa unawakusanya wote kwa pamoja.

Na hati hiyo iliwalinganishia watu wote kama ni sawa kwa ubinadamu wao na katika haki na aina mbali mbali za uwajibikaji wa kitaifa, wakiwemo mayahudi na wengineo ambao hawakuuamini ujumbe wa Kiislamu. Na hati hiyo ya Madina ilijumuisha mkataba wa kijamii ulianzisha misingi ya kiundugu baina ya wahamiaji na wenyeji na ukayalinda maisha ya pamoja baina ya waislamu na watu wengine mionganoni mwa wananchi

wanaoshirikana nao Utaifa katika wale ambao hawakuuamini ujumbe wa Kiislamu.

Na hati hiyo iliwapa haki ya usawa pamoja waislamu katika masilahi ya umma, na ikawadhamini kwa haki zao zote za ibada na aina mbali mbali za uhuru wao binafsi, mila na desturi zao, juu ya msingi wa kuishi pamoja na mshirika wao katika nchi, na kwa kunufaika na kauli ya Menyezi Mungu Mtukufu isemayo: {Mwenyezi Mungu hakukatazeni kuwafanyia wema na uadilifu wale ambao hawakukupigeni vita, wala hawakukutoeni makwenu. Hakika Mwenyezi Mungu huwapenda wafanyao uadilifu.} [AL MUMTAHINAH 8}

Hati hiyo ilikuwa na maelezo yasemayo kuwa mayahudi wa Madina tukufu pamoja na Waislamu ni umma mmoja, wayahudi wana dini yao na waislamu wana dini yao. Kwa msingi wa kuishi pamoja kibinadamu na kwa amani.

Neno "watu wa dhima" kwa sasa lina maana neno "uraia na mwananchi". Kwa hivyo basi, uraia unamaanisha kuwa waislamu na wasio waislamu wanaishi katika ardhi moja, na uraia na sehemu walipo vinawakusanya. Kwa hivyo basi, wasio waislamu wana haki kamili za utaifa. Na jukumu la utawala linabebwa na waislamu na wasio waislamu pia. Kwa hivyo basi, nchi ni miliki ya wote, na wote ni sawa, iwe wale wanaotetea ndani yake Itikadi yao, au wale ambao wanatetea ndani yake Ardhi na Heshima ya nchi yao.

Ya sita: Ugaidi

Ugaidi ni uhalifu wa kupangwa unaohusisha kikundi cha watu waliokiuka mfumo wa Dola na jamii yao, na husababisha umwagaji damu ya watu wasio kuwa na hatia au kuharibu taasisi au kushambulia mali za umma au za watu binafsi.

Ufafanuzi wake:

Uwepo wa ugaidi unazingatiwa kuwa ni mwonekano ulio hatari mno ambao unaweza kuikumba jamii yoyote mionganoni mwa jamii mbali mbali; ambapo athari zake huzigusa nyanja zote kuu za kimaisha: Siasa, Uchumi, Jamii na nyiningezo.

Na Uislamu umeukataza Ugaidi, kwani Uislamu ni dini ya amani kwa watu wote, kwa hivyo, haiwezi kamwe kuwa pamoja na matumizi ya nguvu na uadui, kwani viwili hivi ni kinyume cha Uislamu, na waislamu wanaamrishwa kuanza na maamkizi kwa kila mtu wanayekutana naye na maamkizi ya kiislamu ni tamko la amani, huruma na utulivu, na kueneza usalama kwa watu wote. Kwa hivyo vinyume viwili haviwezi kukutana: amani na matumizi ya nguvu, bali ni kwamba waislamu wameamrishwa kutafuta amani na kuielekea iwapo adui ataamua kufanya hivyo na akawa na utashi wa kweli ndani yake, na hii ni katika hali ya vita iliyotangazwa. Sasa itakuwaje iwapo hapatakuwepo vita ya aina yoyote! Mwenyezi Mungu Mtukufu anasema: {Na wakielekea amani nawe pia elekea, na mtegemee Mwenyezi Mungu. Hakika Yeye ndiye Mwenye kusikia Mwenye kujua. Na wakitaka kukukhadaa basi Mwenyezi Mungu atakutosheleza. Kwani Yeye

ndiye aliye kuunga mkono kwa nusura yake na kwa Waumini.} [AL ANFAAL 61-62].

Na kwa kuwa ulazimishaji ni moja kati ya aina za ugaidi, hakika Uislamu unaupiga vita kwa kila sura zake na aina zake, kwani kulazimisha hupelekeea matokeo ya kinyume na inavyotarajiwa, na kusambaza unafiki ambaeo ni msingi wa uhaini, hiyana na kutafutana, hata katika masuala ya kuingia katika Uislamu, Mwenyezi Mungu Mtukufu hakuweka sheria ya kuwalazimisha watu kuingia kwenye Uislamu, akasema: {Hapana kulazimisha katika Dini. Kwani Uwongofu umekwisha pambanuka na upotofu. Basi anaye mkataa Shet'ani na akamuamini Mwenyezi Mungu bila ya shaka amekamata kishikio madhubuti, kisicho vunjika. Na Mwenyezi Mungu ni Mwenye kusikia, Mwenye kujua.}[AL BAQARAH 256]

Na Uislamu umeharamisha mauaji na umwagaji damu ya mtu mwenye kinga ya Uislamu, na ukalifanya jambo hili la mauaji kuwa ni moja kati ya madhambi makubwa: Mwenyezi Mungu Mtukufu anasema: {Wala msiuwe nafsi ambayo Mwenyezi Mungu amekataza isipokuwa kwa haki. Na aliye uliwa kwa kudhulumiwa basi tumempa madaraka mrithi wake. Lakini asipite mpaka katika kuuwa. Kwani yeye anasaidiwa.} (AL ISRAA 33)

Na amesema Mwenyezi Mungu Mtukufu: { Kwa sababu ya hayo tuliwaandikia Wana wa Israiliya kwamba aliye muuwa mtu bila ya yeye kuuwa, aukufanya uchafuzi katika nchi, basi ni kama amewauwawatu wote. Na mwenye kumuokoa mtu na mauti ni

kamaamewaokoa watu wote. Na hakika waliwajia Mitume wetuna hoja zilizo wazi. Kisha wengi katika wao baada yahaya wakawa waharibifu katika nchi.} [AL MAIDAH: 32] na amesema: {Na mwenye kumuwa Muumini kwa kukusudia, basimalipo yake ni Jahannamu humo atadumu, na MwenyeziMungu amemkasirikia, na amemlaani, na amemuandaliaadhabu kubwa.} (AN NISAA 93).

Na kutoka kwa Abuu Huraira R.A. amesema: Mtume S.A.W. amesema: "jiepusheni na mambo saba yenyeye kuangamiza, akaulizwa ni yepi hayo ewe Mtume wa Mwenyezi Mungu? Akasema: ni kumshirikisha Mwenyezi Mungu, Uchawi, Kuiuwa nafsi ambayo Mwenyezi Mungu ameharamisha isipokuwa kwa haki, kula mali ya yatima, kula riba, na kukimbia siku ya vita, na kuwatuhumu uzinzi wanawake wenye kuzilinda tupu zao waumini" (Imetolewa na Imamu Bukhari), na kutoka kwa Abdullahi Bin Omar –yeye na Baba yake R.A amesema: Mtume S.A.W. amesema "muumini ataendelea kuwa na nafasi kubwa ya dini yake iwapo hataimwaga damu iliyoharamishwa kumwagwa" (Imetolewa na Imamu Bukhari), na amesema Ibnu Omar R.A "Hakika mionganoni mwa maovu ya kujiingiza (mtu) ambayo mtu aliyeitumbukiza nafsi yake hawezi kuitoa, ni umwagaji wa damu ambayo imeharamishwa kumwagwa bila uhalali wa kufanya hivyo".

Na Uislamu umeharamisha kuwatisha walio salama, hukumu za kisheria zimekuja kwa ajili ya kuzuia vitendo ambavyo vinawatisha na kuwatia woga watu walio na usalama. Na kwa katazo hilo kuna zuiwa pia kuashiria kwa silaha. Na katika

Hadithi kutoka kwa Abuu Huraira R.A kwamba Mtume S.A.W. amesema: "Yeyote atakaemuashiria ndugu yake kwa silaha hakika Malaika watamlaani hadi atakapoacha kufanya hivyo hata kama (anaeashiriwa kwa silaha) ni ndugu yake wa kuzaliwa, baba mmoja na mama mmoja".

Na Sheria ya Uislamu imepevuka katika namna ya kumtendea asikuwa mwislamu kwa kiwango cha juu mno ambacho hakuna sheria zozote mionganini mwa sheria za kibinadamu au mfumo wowote mionganini mwa mifumo uliowahi kufikia kiwango hicho, kwani Sheria hii ya Kiislamu imewalindia haki zao za kiuchumi, kimaadili na kijamii, kama ambavyo pia imezilinda mali zao, roho zao na hata heshima zao, na wala haikuwalazimisha kuacha dini yao au chochote kilicho chini zaidi ya hivyo.

Na Quraani Tukufu imeelekeza kuwatendea wema na kushirikiana nao kwa wema, bali kuwa wema kwao na kuwafanyia uadilifu. Anasema Mwenyezi Mungu Mtukufu: {Mwenyezi Mungu hakukatazini kuwafanyia wema nauadilifu wale ambao hawakukupigeni vita, wala hawakukutoeni makwenu. Hakika Mwenyezi Mungu huwapenda wafanyao uadilifu.}. [AL MUMTAHINAH 8]

Na Mtume S.A.W amesisitizia kiago cha adhabu na akaweka adhabu kali mno kwa atakayehalalisha damu ya wasio kuwa waislamu na iliyoharamishwa kumwagwa au kuwaudhi, na akasema S.A.W.: "Atakayemuwa mwenye ahadi na waislamu

hatanusa harufu ya pepo; na hakika harufu yake hupatikana umbali wa mwendo wa miaka arubaini" [Imetolewa na Imamu Bukhari].

Sheria ya Kiislamu imezuia kupindukia katika dini, na ikawaonya waislamu kufanya hivyo ili wasije wakapotea na kupotoka, kwani kupindukia katika dini njia inayopelekea fikra na imani kali.

Na uelewa mbaya wa dini unaweza kumsukumia mtu katika kujaribu kulazimisha kwa nguvu kile anachokiitakidi na kikiamini yeye, na jambo hili ndilo lillothibitishwa na uhalisia wa hali inayoonekana kwa sasa.

Na Mwenyezi Mungu ameujaalia umma wa Kiislamu kuwa ni wa Wastani kwa sababu dini yao iko hivyo: amesema Mwenyezi Mungu Mtukufu: {Na vivyo hivyo tumekufanyeni muwe Umma wawasitani, ili muwe mashahidi juu ya watu, na Mtume aweni shahidi juu yenu... } [AL BQARAH 143]

Kwa hivyo upindukiaji ni kinyume cha Uwastani, na ikiwa Uwastani una maana ukati na kati na uwiano katika mambo yote, kwa hivyo upindukiaji una maana ya ugumu na ukandamizaji wa Nafsi kwa kuifuata njia moja iliyio mbali na Uwastani. Na Uwastani wa Uislamu ni uwiano kati ya hukumu zote, kwa hivyo hakuna upindukiaji na ukali, uachiaji na uzembe, na kwa hivyo hakuna kuzidisha wala kupunguza katika Uislamu.

Na Uwastani wa Uislamu ni ngao ya jamii dhidi ya sumu ambazo zinaweza kuwepo kwa sababu ya ukandamizaji wa wenye misimamo mikali ambao wanategemea mtazamo finyu wa ulimwengu na maisha, na huanzia katika mtazamo wao huo katika kukosoa kila rai inayokwenda kinyume na yao, kwa jina la dini, na huitia makosani kila fikrainayokwenda kinyume na fikra yao kwa jina la dini, jambo ambalo huwafanya wao kuishia katika kuwakufurisha watu, au hata kuwavunjia heshima wanachuoni na kuwapa sifa mbaya wasizostahiki hata kidogo. Kwa hivyo upindukiaji katika dini ni mlango mkali unaosababisha matumizi ya nguvu na kuhangaikia katika kumlazimisha yule anayekwenda kinyume nao afuate rai kinyume na rai yake kwa nguvu.

Na Uislamu umeweeka sheria kwa kila yule ambaye nafsi yake itamtuma atoke na kwenda juhudzi zake za kueneza uovu duniani, au kwa kufedhehesha na kitisha, kuuwa na kuangamiza.

Kwa hivyo ni lazima pawepo mipaka na adhabu kali, na njia ambazo zitasaidia kung'oa mizizi ya Ugaidi katika Jamii zetu, na kumzua kwa adhabu kali kila mtu anayefanya kitendo chochote ambacho kinavuruga usalama wa watu na amani yao. Na mionganini mwa adhabu za kutangulizwa: ni adhabu ya Hiraba; ambayo ni vita dhidi ya Mwenyezi Mungu na Mtume wake. Na ufanuzi wake umekuja katika tamko la Mwenyezi Mungu aliposema: {Basi malipo ya wale wanao mpiga vita Mwenyezi Munguna Mtume wake na wakawania kufanya uchafuzi katikanchi, ni kuuwawa, au kusalibiwa, au kukatwa mikono yao na miguu yao kwa mabadilisho, au kutolewanchi. Hii ndiyo hizaya

yao katika dunia; na katika Akhera watapata adhabu kubwa.}
[AL MAIDAH: 33].

Na Hiraba imeelewa kwa maelezo ya aina mbili; ambayo ni: kumpiga vita Mwenyezi Mungu na Mtume wake, na kufanya uharibifu na kuueneza katika ardhi. Na aina hizi mbili za maelezo zinapelekea kuainisha katika ya kihalifu kwa kutoka nje ya hukumu za Sheria ya Kiislamu, kwani kupigana na Mwenyezi Mungu na Mtume wake S.A.W ambako kunapatikana katika ayah hii iliyotajwa si kwa uwazi wa aya, kwani kinachokusudiwa kwayo ni kuchukua hatua za kufanya vitendo vyta kihalifu vinavyokwenda kinyume na hukumu za Mwenyezi Mungu na kutoka katika Mfumo wa Mtume S.A.W. kwa uadua mwovu dhidi ya watu na dhidi ya nafsi zao na mali zao.

Na Hiraba inaafikiana na kile kilichopewa jina la Ugaidi katika zama za kisasa; kwa kuwa katika Ugaidi kuna kubeba silaha, na kuwatisha watu, na kutoka katika sheria. Na mjongoleano huu wa sifa ya wazi unapelekea kuwepo mfanano wa namna ya kutoa adhabu baada ya kuwepo masharti yote yanayohitajika ili kutolewa hukumu kwa muhusika wa uhalifu huu, na kutekelezwa adhabu kama hizi ndio njia ambayo inaweza kuondosha chanzo cha ugonjwa huu na kukata njia zake. Kinachotakiwa ni kuwepo kwa hukumu ya mahakama, na kutekelewa na vyombo husika, na wala si watu mionganini mwa watu au watu wote kwa ujumla wao.

Ya saba: Jizyah:- Kodi Maalumu.

Hili ni jina la jukumu la kifedha ambalo halipo kwa wakati wetu huu na limetoweka kutokana na kutoweka kwa jambo lililopelekea kuwepo kisheria kwa ajili yake katika zama zetu, kwa kuwa wananchi wote wamekuwa sawa kwa haki na kwa majukumu, na sehemu yake ikachukuliwa na njia nyingine za kisheria na taratibu za kifedha na kupelekea kutoweka kwa sababu ya kuwepo kwake.

Na yaliyokuja katika Quraani kuhusu kodi hii yanawahusu maadui na wapiga vita waislamu na wanaoukana utaifa wao katika nchi ya kiislamu, na si kwa wananchi walio salama na ambao wanashiriki katika ujenzi wa taifa na ulinzi wake.

Ufafanuzi wake:

Al-Jizya (kodi) ni malipo yaliyowekwa na Dola la Kiislamu kwa wale walioingia ndani ya Dola hilo bila ya kuingia katika Uislamu, na wala kodi hii haikuwa ni ugunduzi wa Kiislamu, bali ilikuwa ni kodi inayojulikana katika sheria zilizoutangulia Uislamu, na ambayo ilikuwa ikitolewa kwa sababu za kutokuingia jeshini na kuilinda nchi na raia wake.

Kwa hivyo ikawa badala ya uwajeshi, na wala haijawahi kuwa badala ya imani ya Uislamu.. na ushahidi ni kuwa kodi hii haijawahi kuwekwa isipokuwa kwa wenyewe uwezo wa kuingia jeshini, na wana uwezo wa kuilipa kwa ajili ya kutoingizwa jeshini. Na kama ingelikuwa badala ya imani ya Uislamu basi

ingelikuwa lazima kwa wote wasio waislamu bila ya kubagua. Lakini haikuwa hivyo, kwani kodi hii haijawahi kuwekwa kwa wazee, watoto, wanawake na vikongwe au wagonjwa mionganoni mwa watu wa kitabu (mayahudi na wakristo). Pia kodi hii haikuwekwa kwa watawa na viongozi wa kidini. Na wanachuoni wote wa Kiislamu –ukiwatoa wanachuoni wa madhehebu ya Maliki – wamesema: kodi hii hutolewa kwa ya ukombozi na jihadi.

Kodi hii iliwekwa kwa wenye uwezo –kimwili na kifedha– mionganoni mwa wakristo wa Najraan kwa mkabala wa kuwaachia wasiingine jeshini. Mtume S.A.W. amesema kuhusu jambo hili: "Hakuna mtu ye yote mionganoni mwa watu wa dhimma atakayelazimishwa kutoka na waislamu na kuelekea kwa adui wa nchi ili kupambana naye vitani, na kupambana na wenzi wao, na waislamu wawe ni wapiganaji kwa niaba yao, na walinzi wao kuliko watu wengine".

Na katika nchi ambayo wasio waislamu walijitolea kijeshi pamoja na waislamu, hakuna kodi yoyote iliyowekwa kwao wailipe, bali walikuwa sawa sawa na waislamu vitani na katika mgawo wa ngawira, kama ilivyotokea katika tukio la Jarjaan, ambako mkataba wa kiongozi ambaye ni Suweid Bin Muqrin aliouweka na watu wake unasema: "na ye yote kati yenu atakaetusaidia basi ana malipo yake kutokana na msaada wake huo". Na tukio kama hili lilitokea pia na wakristo wa humsu, walipopigana vita wakiwa pamoja na wanajeshi wa jeshi la Abu

Ubaida Bin Jaraah katika eneo la Yarmuuk dhidi ya warumi wa Byzantine.

Omar Bin Khatab nae aliwaondoshea kodi hii wakristo wa ukoo wa Tagħlab baada ya kuona namna wanavyoichukia na kulazimika kuilipa bila kupenda, na wala hakuwa na uhakika wa kutojitenga kwao na kujiunga na Urumi, ili wawasaidie wao dhidi ya waislamu, na akatambua kuwa hakuna madhara yoyote kwa waislamu kuifuta kodi hiyo, na akawaondoshea. Na akaichukua kutoka kwao kwa jina la sadaka pale alipoowaongeza kiwango chake. [Imetolewa na Ibnu Salaam katika Mlango wa Mali, na Abu Yusufu katika Mlango wa Malipo ya Kodi].

Ama kwa kile ambacho Quraani imekiita kuwa ni madhalili, ni kwamba imekiweka juu ya Hiraba na sio kwa kukufuru tu au kwa kujinasibisha na watu wa kitabu, na pindipo vita dhidi ya Mwenyezi Mungu na Mtume wake vinapokwisha basi hakuna tena Madhalili hao.

Na wanachuoni wameitilia mkazo sheria kali kwa yule anaewafanyia ubaya watu wa kitabu kwa aina yoyote mionngi mwa aina ya ushirikiano, bali wakasisitizia umuhimu wa kushirikiana nao vizuri na kuwatendea wema.

* * *

Ya nane: Nyumba ya Uadui

Nchi ya Adui: ni ile nchi ambayo imeishambulia nchi ya Kiislamu, na rais wanchi iliyoshambuliwa akatangaza kuchukua hatua za kuilinda nchi yake, kwa hivyo nchi adui wakati huo ndio inaitwa Darul-Harbi, (Nyumba ya Uadui) na kama hapakutokea kati ya nchi yejote na waislamu mapigano au uadui basin chi hiyo huitwa nchi ya Usalama.

Inaeleweka kwamba kila nchi ambayo inakuwa na uwakilishi wa kidiplomasia kati yake na nchi ya kiislamu basi inaingia katika jina la nchi ya amani. Na pia mabalozi, watalii, na wafanya biashara ambao wanaingia katika nchi ya waislamu ni kwamba wao wote ni watu wa ahadi na usalama na hajizuu kuwagusa au kuwatawanya, bali ni lazima kuwakirimu na kuwatendea wema kwa kuwa tu wanafuata sheria zilizoandaliwa kwa ajili ya kuingia kwao na kuishi katika nchi yetu. Wanapokiuka sheria hizo basi kuwachukulia hatua ni kazi ya serikali na si ya watu tu, kwa mujibu wa makubaliano ya kimataifa na mahusiano ya kidiplomasia.

Isipokuwa wenyе siasа kali wanang'ang'ania kuwa nchi ya kafiri lazima iwe daima ndio nchi ya adui. Hakuna nafasi ya mkataba au usalama wanaowajibika nao waislamu kwa kuwa tu watu wanchi hiyo ni makafiri.

Na atakayeweza mionganoni mwa waislamu kupora mali zao na kuzitwaa kwa nguvu basi na afanye hivyo. Na kwa mtazamo

huu, dunia nzima itakuwa ni Nchi ya Vita (nchi ya adui) kwa mtazamo wao hawa wenyewe siasa kali na kuzidisha. Hata nchi za kiislamu kwa mtazamo wao hawa, ni nchi ya vita. Kwa kuwa watu wake hawatekelezi sheria ya Mwenyezi Mungu ndani ya nchi hiyo, na wasio kuwa waislamu ni wapiga vita Uislamu kwa sababu ni makafiri. Na hivi ndivyo dunia nzima inavyogeuka na kuwa ni nchi ya adui na kuuwa na kupigana kwa mtazamo wa hawa magaidi.

Na mtazamo huu unaigeuza dunia na kuwa uwanja wa mapambano, badala ya moyo wa maongeo ya kistaarabu na kumkubali mwingine pamoja na kuishi naye kwa amani ambayo dini yetu tukufu imeweka na kuiimarisha misingi yake, ambapo hati ya Madina inazingatiwa kuwa ni hati muhimu mno ya kibinadamu katika Fiqhi ya kuishi pamoja kibinadamu pamoja na kutofautians dini, Imani na asili za kimaumbile.

* * *

Yaliyomo:

Utangulizi ----- (2 - 3)

Nyasia za Mkutano wa Kimataifa wa Ishirini na nne wa Baraza Kuu la Mambo ya Kiislamu (ubainishaji na uchambuzi) (4 - 12)

Dibaji ----- (13 - 18)

Uainishaji wa Mieleweko na marejeo yake ya Kisheria Kwanza: ----- (19)

Ukafirishaji: ----- (20 - 26)

Pili: Mfumo wa Utawala na Matumizi ya Kibiashara ya Suala la Ukhilifa ----- (27 - 31)

Tatu: Ufuasi wa Sheria ya Mwenyezi Mungu (32 - 35)

Nne: Jihadi ----- (36 - 41)

TAno: Uraia ----- (42 - 44)

Sita: Ugaidi ----- (45 - 51)

Saba: Kodi ----- (52 - 54)

Nane: Nchi ya Adui (inayopigana na ya waislmau)----- (55 - 56)

وزارة الأوقاف المصرية
المجلس الأعلى للشئون الإسلامية
إدارة اللغات - اللغة السواحلية

مفاهيم يجب أن تصح

إعداد

الأستاذ الدكتور / عبدالله مبروك النجار الأستاذ الدكتور / محمد سالم أبو عاصي
عضو مجمع البحوث الإسلامية عميد كلية الدراسات العليا، جامعة الأزهر

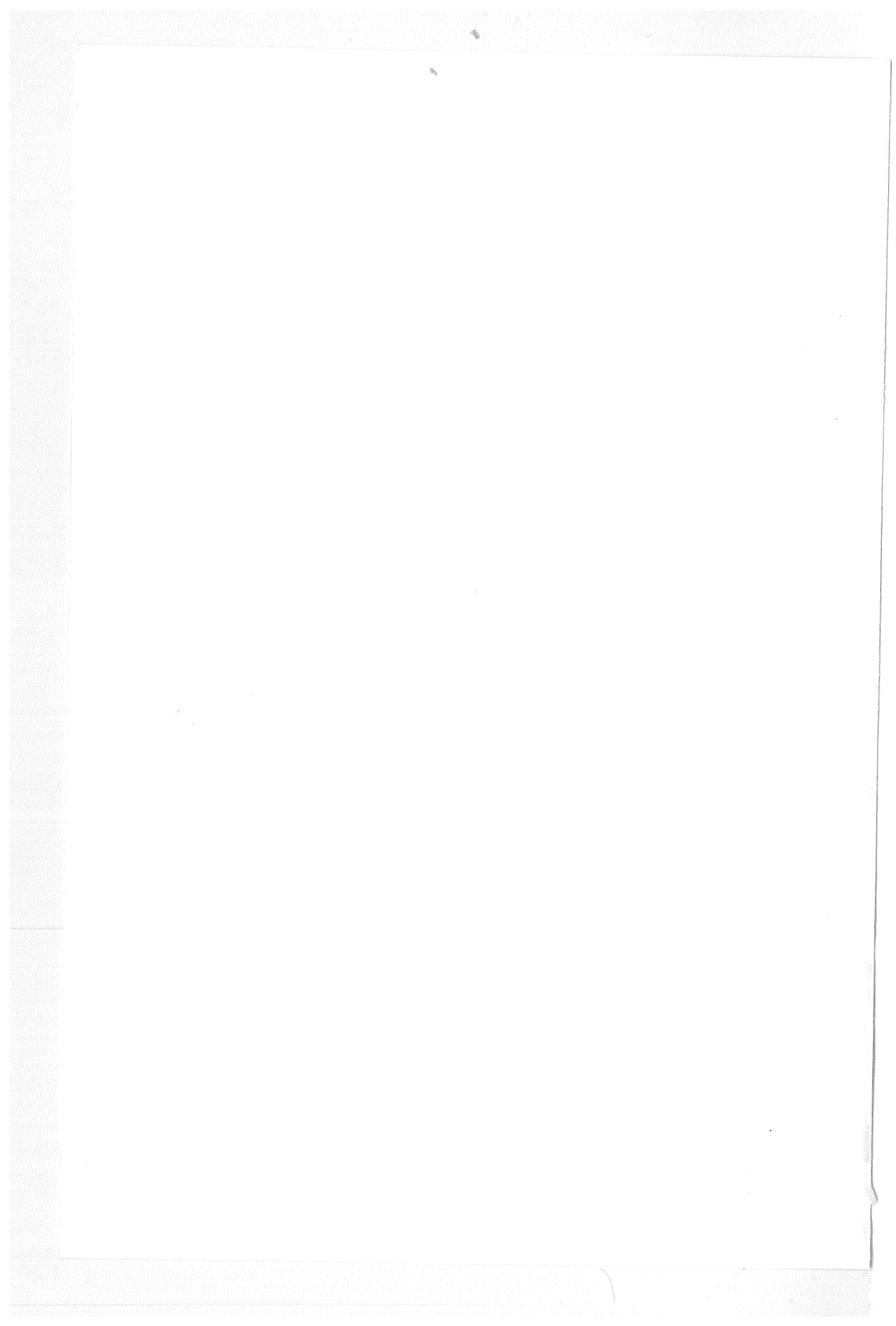
مراجعة وتقديم

الأستاذ الدكتور / محمد مختار جمعة

وزير الأوقاف

وعضو مجمع البحوث الإسلامية

٢٠١٥ هـ - ١٤٣٦ م

طبع بمعطابع وزارة الأوقاف